

**MUSEU DEL
SURO DE
PALAFRUGELL**

MUSEU DE LA CIÈNCIA
I DE LA TÈCNICA DE CATALUNYA

**Generalitat
de Catalunya**

CENTRE DE DOCUMENTACIÓ RAMIR MEDIR

FONS TALLERS GALLART

1913-1989

Descripció normalitzada

2. Fons comercials i d'empreses

Darrera actualització: octubre de 2019

ÀREA D'IDENTIFICACIÓ

Codi de referència

Centre de Documentació Ramir Medir (Museu del Suro). Palafrugell.

Nivell de descripció

Fons

Títol

Fons Tallers Gallart

Data (es)

1913-1989 (predomina 1928-1979)

Volum i suport

20,5 m.l. (205 capsas)

ÀREA DE CONTEXT

Nom del productor

Tallers Gallart

Història del productor

El taller mecànic Tallers Gallart va ser fundat l'any 1929 per Tomàs Gallart Girbal i el seu fill, Francesc Gallart Ferrer. Abans de l'obertura del taller, el pare, Tomàs Gallart, havia viatjat per tota Europa, com a comptable i viatjant pels Tallers Trill, un important taller mecànic de Palafrugell. Tomàs Gallart es va casar amb Sebastiana Ferrer i varen tenir dos fills: en Francisco (1908) i en Lluís. El primer va estudiar enginyeria industrial i en Lluís tenia més aviat el perfil del mecànic, amb grans habilitats manuals.

Tallers Gallart va obrir les portes l'any 1929, just quan el fill gran, Francesc Gallart, va acabar el estudis d'enginyeria industrial. El taller estava dirigit pel

pare i pels seus dos fills i es va dedicar –juntament amb Castelló Hermanos de Sant Feliu de Guíxols, Tallers Trill, Corredor i Dellonder de Palafrugell – a la fabricació de tota mena de màquines per a la indústria surera (per fer taps de vi, per fer taps de cava, per fer discs, de suro natural i d'aglomerat, per triturar suro i fer aglomerats, per fer paper i llana de suro). Aquests tallers, tot i que cada un d'ells tenia patents d'algun sistema específic, feien màquines força semblants en general.

En esclatar la Guerra Civil, Tomàs Gallart no es va moure de Palafrugell, però els seus dos fills, Francisco i Lluís, van haver d'escapar a Montauban (França), població on hi tenien coneguts i clients. Van tornar durant la guerra, l'any 1938, per Burgos. Mentrestant, en Tomàs va ser detingut per un curt període de temps, i el taller mecànic va ser col·lectivitzat pel Comitè Antifeixista local el 10 de setembre de 1936, com també la resta de tallers mecànics de Palafrugell que treballaven per les fàbriques de suro. Els comitès d'obriers es van fer càrrec de la direcció i, seguint les premisses de la Generalitat, van passar a fabricar material de guerra, sobretot espoletes. Durant l'etapa bèl·lica la Comissió de la Indústria de Guerra de la Generalitat de Catalunya es va fer càrrec dels salaris dels treballadors i de les despeses generals del taller.

L'any 1937 Tallers Gallart era el segon taller més potent de Palafrugell (després de Tallers Trill) en la fabricació de material de guerra. Aquell any hi treballaven 70 operaris dedicats exclusivament a la fabricació d'espoletes.

Després de la guerra, la família Gallart va recuperar el taller i el va dedicar a l'activitat originària: la fabricació i reparació de maquinària per la indústria del suro. L'exportació va ser una part important del negoci en aquesta època precària, que va des del final de la Guerra Civil a tocar quasi el Pla d'Estabilització. Des del 1945 fins el 1949 van tenir un pes important les exportacions a Sudamèrica, especialment a Santiago de Chile, Buenos Aires i Montevideo, en aquest període també es va exportar amb menys rellevància a Lisboa i Oslo. L'any 1950 es van obrir les exportacions a França. El 1951 es va exportar al Magreb (Alger, Rabat i Constantine) i el 1952 es va fer una

exportació a Rabat. La resta del període, fins al 1957, es van vendre màquines a Europa (Portugal, Alemanya, Trieste, Suècia, Grècia), es va continuar amb la venda a Santiago i es va obrir el mercat brasiler: Sao Paulo i Rio de Janeiro. També es van fer vendes puntuals a Los Àngeles , a Norfolk i a Bombay.

Amb la reducció del negoci surer i les oscil·lacions del seu mercat, com molts altres antics tallers de maquinària surera, Tallers Gallart es va dedicar a fabricar eines-màquina. Concretament, Tallers Gallart es va especialitzar en la producció d'un tipus de torn. En Lluís Gallart, gran amant de la mar, va dissenyar el que és considerat el primer motor foraborda de l'Estat espanyol per embarcacions (El motor Esturión, just abans que el Moscone) i l'empresa va passar a fer treballs per la Maquinista Terrestre y Marítima, per Motor Ibérica (Ford), per Armstrong, Vincke i pels tractors Ebro.

La crisi de l'empresa va venir motivada per la davallada de les fàbriques de suro i per la segona crisi del petroli, avançada la dècada de 1970. No es venia ni una màquina i, per altra banda, per continuar s'hauria d'haver invertit en el taller: calia canviar la maquinària, buscar un local adient fora del poble i assumir riscos. L'any 1973 va entrar a treballar-hi Tomàs Gallart Miquel, que va ajudar a tancar el negoci al seu pare, Francesc Gallart Ferrer, l'any 1979.

Història arxivística

El fons de l'empresa es conservava a l'edifici propietat de la família Gallart, utilitzat com a taller i vivenda particular, a la cantonada del carrer Hortal d'en Pou amb el carrer Picasso de Palafrugell. La documentació conservada a la casa i al taller va ingressar a l'antiga seu del Museu del Suro l'any 2001 (c/ Tarongeta, 31). El juliol de l'any 2014 la documentació va ser trasllada de l'antiga seu del Museu del Suro al Centre de Documentació Ramir Medir, situat a l'edifici de cal Ganxó (Pl. Del Museu, s/n).

Dades sobre l'ingrés

Donació de Berta Gallart Miquel, Marta Gallart Plaja i Tomàs Gallart Miquel al Museu del Suro de Palafrugell el 26 de febrer de 2001.

ÀREA DE CONTINGUT I ESTRUCTURA

Abast i contingut

El fons reuneix la documentació relacionada amb la producció i reparació de maquinària, especialment per a la indústria surera, així com també amb la seva comercialització. Destaca el volum de la correspondència general on s'hi conserva gran part de la documentació generada i rebuda producte de les relacions del taller amb clients, proveïdors, bancs i comissionistes entre 1948 i 1979. El fons conserva la comptabilitat del taller de manera força íntegra. A part dels llibres diaris i majors, són interessants els llibres de vendes i compres, que daten de la dècada de 1930. En relació al proveïment i producció, és interessant per la recerca la correspondència i les relacions de proveïdors, les patents de màquines i el nombrós volum de plànols de maquinària.

El fons conserva també bona part de la documentació relacionada amb la gestió del personal. S'han conservat alguns llibres-registre de personal a partir del 1939 i els llibres de salaris a partir de l'any 1929.

En relació a la producció impresa, destaquen els catàlegs i els fulls solts publicitaris de maquinària editats pel propi taller (1929-1933) i els impresos publicitaris de proveïdors i clients.

Sistema d'organització

El fons s'ha ordenat segons aquest quadre:

1. ADMINISTRACIÓ GENERAL

- 1.1. Correspondència
 - 1.1.1. Correspondència general
 - 1.1.2. Correspondència particular amb direcció
- 1.2. Estadístiques i inventaris

2. GESTIÓ DELS RECURSOS ECONÒMICS

- 2.1. Comptabilitat general
 - 2.1.1. Llibres diari
 - 2.1.2. Llibres major
 - 2.1.3. Inventaris i balanços
- 2.2. Comptabilitat auxiliar
 - 2.2.1. Llibres de caixa
 - 2.2.2. Facturació
 - 2.2.2.1. Registre de factures
 - 2.2.2.2. Registre de vendes
 - 2.2.2.3. Registre de compres
 - 2.2.2.4. Factures
 - 2.2.2.5. Rebuts
 - 2.2.3. Llibres d'ingressos i despeses
- 2.3. Cartera d'efectes
- 2.4. Impostos i taxes
- 2.5. Divises

3. PROVEÏMENT

- 3.1. Relacions de proveïdors
- 3.2. Correspondència
- 3.3. Albarans de proveïdors

4. CONSTRUCCIÓ I REPARACIÓ DE MAQUINÀRIA

- 4.1. Patents
 - 4.1.1. Patents de Tallers Gallart
 - 4.1.2. Patents d'altres tallers
- 4.2. Normes, especificacions i instruccions
- 4.3. Comandes
- 4.4. Notes i documents sobre construcció i reparació de maquinària
- 4.5. Plànols
- 4.6. Mostres

5. GESTIÓ COMERCIAL

- 5.1. Representants i agents
- 5.2. Exportacions
- 5.3. Preus
- 5.4. Adreces i visites
- 5.5. Correspondència

6. GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS

- 6.1. Dotació del personal
- 6.2. Salariis
- 6.3. Seguretat social i mutualitats
 - 6.3.1. Règim General de la Seguretat Social
 - 6.3.2. Inspecció
- 6.3.3. Assegurances privades i mutualitats
- 6.4. Formació

7. FOTOGRAFIES

8. IMPRESOS, BIBLIOTECA I HEMEROTECA

- 8.1. Catàlegs i impresos publicitaris propis
- 8.2. Estatuts, reglaments i impresos publicitaris de proveïdors i clients
- 8.3. Biblioteca i hemeroteca

S'ha respectat l'ordre original de la correspondència general, que està agrupada segons la lletra inicial del nom de la societat o persona destinatària.

Informació sobre avaluació, tria i eliminació

La documentació és de conservació permanent.

Incrementos

No es preveuen increments.

ÀREA DE CONDICIONS D'ACCÉS I ÚS

Condicions d'accés

L'accés a la documentació del fons és públic.

Condicions de reproducció

Les condicions de reproducció es regiran segons la normativa del Museu del Suro de Palafrugell.

Llengua i escriptura dels documents

Castellà, francès, anglès i català.

Característiques físiques i requeriments tècnics

En general, la documentació es troba en bon estat de conservació.

Instruments de descripció

S'ha elaborat un inventari del fons Tallers Gallart, realitzat per Jordi Turró i Anguila.

ÀREA DE DOCUMENTACIÓ RELACIONADA

Existència i localització dels originals

Els originals de la unitat de descripció es troben al Centre de Documentació Ramir Medir (Museu del Suro).

Documentació relacionada

-Fons *Construcciones Mecánicas F. Dellonder* (1922-1988). Arxiu Municipal de Palafrugell (AMP).

-Fons *Talleres Trill* (1918-1988). Arxiu Municipal de Palafrugell (AMP).

Bibliografia

-ESPADALÉ, Josep i Àngela MARTÍ, "Apunts per a la història dels tallers mecànics del suro. El cas de T. Gallart de Palafrugell (1929-1979), *II Jornades Biennals sobre societat industrial. Món agrícola i forestal*, Girona, 2019 [Text de la ponència consultable al Centre de documentació Ramir Medir – Museu del Suro de Palafrugell].

ÀREA DE CONTROL DE LA DESCRIPCIÓ

Autoria i data (es)

Descripció realitzada per Jordi Turró i Anguila i finalitzada l'octubre de 2019.

Fonts

Inventari del fons Tallers Gallart.

Regles o convencions

Norma de descripció arxivística de Catalunya (NODAC). Barcelona: Generalitat

de Catalunya. Departament de Cultura. Subdirecció General d'Arxius i
Associació d'Arxivers de Catalunya, 2007.